

Projectverslag

20240328

Kerst rond Schütz

en andere componisten die
beïnvloed zijn door de
Italiaanse "nieuwe stijl":

muziek 'nach Italienischem Gusto'

Een project voor gevorderde amateurzangers met intensieve coaching

onder leiding van Margot Kalse

augustus tot kerst 2023

Inhoud

Samenvatting	3
Aanleiding.....	4
Doelstellingen van het project.....	4
Doelgroepen.....	4
Projectverloop	5
Werving zangers	7
Stemvorming	8
Muziektheorie	8
Zelfstandigheid	8
Voordracht	9
Instrumentale begeleiding	9
Samenwerking en stageplaatsen	10
Programma	10
Publiciteit.....	12
Middelen.....	12
Publiek.....	13
Verwachte en behaalde resultaten (<i>in cursief de realisatie hiervan</i>).....	13
Exit poll.....	14
Sterkte-zwakteanalyse (<i>in cursief de realisatie hiervan</i>).....	15
Financiën	15
Dankzegging	16
Over Key2Singing	17
Artistieke leiding.....	17
Comité van aanbeveling.....	17
Bestuur van Stichting Key2Singing.....	18

Samenvatting

Dit project was een vervolg op het in februari afgeronde project van Key2Singing. Daarin hebben we de overgang van de Renaissance naar de Barok die in Venetië plaatsvond, bestudeerd en laten horen. Belangrijke componisten in dat project waren Giovanni Gabrieli die de meerkorigheid heeft ontwikkeld en Claudio Monteverdi, die met zijn *Seconda Pratica*, de *Stile Concertato* en de basso continuo stijl de barok heeft ingeluid.

Deze Italiaanse nieuwigheden vielen zeer in de smaak in Duitsland. Veel Duitse componisten uit de late zestiende en zeventiende eeuw borduurden voort op deze nieuwe stijlen.

Heinrich Schütz (1585-1672) bijvoorbeeld was een leerling van de Venetiaan Giovanni Gabrieli; hij is diverse malen naar zijn leermeester in Venetië afgereisd. Net als Gabrieli schreef Schütz meerkorige werken en later componeerde hij in de zogenaamde basso continuo-stijl en de *Stile Concertato* die Claudio Monteverdi in Venetië had ontwikkeld.

In het project **Kerst rondom Schütz** hebben we ons verdiept in het 'landen' van de nieuwe Italiaanse componeerstijlen in Duitsland. Schütz' *Deutsches Magnificat* is een voorbeeld van meerkorigheid. In zijn *Historia der Geburt Jesu Christi* vinden we de basso continuo- en concertato-stijl. Naast Schütz kwamen ook andere componisten aan bod die door de Italiaanse muziek zijn beïnvloed. Zoals Johann Eccard, een leerling van Orlando di Lasso (1532-1594), die veelvuldig in Italië had vertoefd voordat hij zich in München vestigde. En de componisten Schein en Hammerschmidt. Zij reisden zelf nooit naar Italië, maar namen de Italiaanse noviteiten over.

Aan de hand van de schitterende, rijk geschakeerde en feestelijke kerstmuziek van deze componisten hebben wij de invloed van de Italiaanse nieuwe stijlen in de Duitse muziek en daarmee het ontstaan van de barok in Duitsland bestudeerd. Er werd wekelijks gerepeteerd en vlak voor de concerten is er een repetitieweekend gehouden.

Ruim de helft van de koorzangers kreeg de kans om in kleine ensembles en solistisch te zingen. Zij zijn intensief gecoacht. De resultaten van het project zijn gepresenteerd in een tweetal openbare concerten.

Het project werd muzikaal en artistiek geleid door Margot Kalse. Zij is zangdocent, zangeres en dirigent, gespecialiseerd in oude muziek. Zij heeft jarenlange ervaring in vocale coaching gericht op de uitvoeringspraktijk van oude muziek.

Een deel van de muziek werd begeleid met basso continuo (theorbe, kistorgel en cello). Voor de uitvoering van de *Historia der Geburt Jesu Christi* van Schütz was een uitgebreid instrumentaal ensemble nodig. Dit ensemble is ook ingezet om andere stukken te verrijken.

De twee concerten vonden plaats in december 2023, op 9 december in het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden en op 16 december in de Agnietenkapel in Gouda. Tot onze spijt is het niet gelukt om een woonzorglocatie te vinden voor een derde concert; de huizen die wij hebben benaderd, waren alle al voorzien van kerstmuziek

Aanleiding

Nadat Key2Singing een programma met de schitterende, rijk geschakeerde en verrassende meerkorige Venetiaanse muziek uit de zestiende eeuw had bestudeerd en uitgevoerd, was het interessant om te kijken wat voor invloed deze heeft gehad op met name de Duitse muziek in de tweede helft van de zestiende eeuw en de zeventiende eeuw.

Hoe gingen de Duitse componisten om met de Italiaanse invloeden? Ook in Duitsland werd meerkorig gecomponeerd, o.a. door Schütz zelf. In zijn werk vindt dan ook de overgang naar de barok plaats: zijn latere werk is geschreven in de basso continuo-stijl en de Stile Concertato.

Voor de deelnemers was het interessant en leerzaam om in beide stijlen te zingen: de soms meerkorige polyfonie en de concertato-stijl met basso continuo. In het voorafgaande Venezia project lieten we de overgang van Renaissance naar barok horen en eindigden we met het *Confitebor terzo* van Monteverdi in de nieuwe stijl. In dit project rondom Schütz lieten we eveneens de aanloop naar de barok horen, maar vertoefden we veel langer in deze stijl.

Voor 'deelnemers op herhaling' én voor de projectleiding vormde het pas afgeronde Venezia project dus een mooie basis.

Doelstellingen van het project

De doelstelling van dit project was het bieden van uitdaging aan gevorderde amateurzangers door het uitvoeren van onbekende muziek in een kleine c.q. solistische bezetting. We hebben 2 concerten gegeven waarmee het doel werd gehaald.

Het niveau van de deelnemers is na het project gestegen van redelijk tot goed en van goed tot uitstekend. De persoonlijke groei van de deelnemers vond op verschillende vlakken plaats, zoals hierna wordt beschreven.

Het publiek kreeg de kans om werken te horen (en te zien!) die zelden worden uitgevoerd.

Doelgroepen

- Projectdeelnemers: Amateurzangers die hun kwaliteiten als zelfstandig zanger wilden verbeteren en nader wilden kennismaken met Duitse muziek uit de vroege Barok. Voor degenen die deelnamen aan het Venezia project was dit een mooi vervolg.
- Publiek:
 - iedereen die een mooi kerstconcert wilde bijwonen en daarin het kerstverhaal van begin tot eind wilde beleven,
 - Iedereen die belangstelling heeft voor vroege muziek en muziekgeschiedenis uit de vroege barok,

Projectverloop

Vorbereidingsfase (februari-juli 2023)

- Programma gemaakt, geldelijke bijdragen aangevraagd
- Audities afgenomen
- Aanvang gemaakt met het beschikbaar maken van de muziek voor de zangers en muzikanten
- Verder gewerkt aan het publiciteitsplan
- Persberichten en aankondigingen in andere media voorbereid. Het bleek heel nuttig te zijn dat dit al zo vroeg gepland was. Er waren minder mensen beschikbaar voor deze taak dan voorzien en daarom was de extra tijd plezierig.
- Aan het eind van deze periode bleek dat de aangevraagde bijdragen van cultuurfondsen veel minder zouden opleveren dan begroot. Hoe dit is opgelost is beschreven in hoofdstuk Financiën.

Introductiefase (begin juli 2023)

- Kennismakingsbijeenkomst en 'inzeeprepetities'
- Verder gewerkt aan het publiciteitsplan
- Persberichten en aankondigingen in andere media voorbereiden

*Groepsfoto voor PR aan het begin van het project (17 september 2023) in Leiden.
Foto Rachel Bakkum.*

Repetitiefase (eind augustus–december 2023)

- Eerste repetitie op 27 augustus in middag en avond, met tussendoor gemeenschappelijke avondmaaltijd (op eigen kosten van de deelnemers) om de saamhorigheid te bevorderen.
- Vervolgens wekelijkse avondrepetities, af en toe foto's maken voor PR. Het bleek zeer lastig om een geschikte geluidsopname te maken; we hebben die uiteindelijk ook niet nodig gehad voor de PR.
- Publiciteit uitwerken en uitvoeren zodanig dat er zo veel mogelijk potentieel publiek wordt bereikt: berichten in social media, posters, flyers, mailings. In Leiden is dit door een aantal mensen samen uitgewerkt. Door de koorleden zijn zeer veel posters en flyers verspreid. Voor Gouda is de PR in handen geweest van onze begunstiger die publicaties heeft gedaan in verschillende cultuuragenda's op het internet en in een lokale krant.
- Repetitieweekend 1 – 3 december. Dit vond wederom plaats in Buitengoed Fredeshiem bij Steenwijk. Omdat dit één week voor het Leidse concert plaatsvond, werden hier de laatste puntjes op de i gezet. Na elke dag de gebruikelijke uitgebreide lichaams- en inzingoefeningen te hebben gedaan, werd het gehele programma intensief doorgenomen, zowel qua muzikale uitvoering als qua encenering. Tussendoor kon heerlijk in de bosrijke omgeving worden gewandeld.
- Programmaboekje en uitvoeringen voorbereiden. In het programmaboekje werd de nodige achtergrondinformatie opgenomen omtrent de componisten, de uitgevoerde werken en de uitvoerende solisten.

Generale repetitie met vocaal ensemble in het RMO te Leiden, 7 december 2023.

Uitvoeringsfase (december 2023)

- Generale repetitie op uitvoeringslocatie in Leiden 7 december
- Uitvoering 9 december in de hal van het Rijksmuseum voor Oudheden (ook wel Taffehzaal genoemd) te Leiden. Zaal uitverkocht voor 170 bezoekers incl. vrijkaarten.
- Generale repetitie op uitvoeringslocatie in Gouda 14 december.
- Uitvoering 16 december in de Agnietenkapel te Gouda. Aantal bezoekers ca. 35 incl. vrijkaarten.
- Voor een voorgenomen uitvoering in een woonzorgcentrum kon helaas geen geschikte plek worden gevonden.

Nazorgfase (januari-maart 2024)

- Uitvoeren evaluatie
- Opstellen projectverslag en projectafrekening.
- Formele einddatum 31 maart 2024

*Koor en deel instrumentalistentijdens het concert in het RMO te Leiden, 9 dec. 2023.
Fotograaf onbekend.*

Werving zangers

Aan de audities hebben twintig zangers meegedaan. Twee daarvan besloten wegens persoonlijke omstandigheden toch niet aan ons project deel te nemen, zodat aan de uitvoeringen achttien projectzangers hebben deelgenomen.

Stemvorming

Zoals gebruikelijk bij de projecten van Key2Singing was er veel aandacht voor stemvorming. Alle repetities vingen aan met minstens 20 minuten stemvorming. Het was dus meer dan inzingen! Margot Kalse werkte onder meer aan houding, adem en klinkervorming. Hierdoor werden de deelnemers zich meer bewust van hoe zij zingen en verbeterde hun zangtechniek. Ook tijdens de repetities gaf Margot regelmatig groepsgewijze dan wel individuele aanwijzingen op dit gebied.

Muziektheorie

Daarnaast was er ook in muziektheoretisch opzicht een doelstelling. Wij bestudeerden namelijk het verschil tussen meerkorige polyfonie en de concertatostijl met basso continuo. Omdat Margot Kalse specialist is in oude muziek, heeft ze de zangers hierin tijdens de repetities kunnen onderwijzen.

Doordat de zangers een eigen partij in een ensemble en/of koor solo zongen met de instrumentalisten, kregen zij inzicht in de structuur van het stuk (thema's, imitatio e.d.). Hier werd uitvoerig aandacht aan besteed tijdens de repetities.

Zelfstandigheid

*Xavier Lobao in zijn solorol als Herodes
in de Historia van Schütz.
Foto Laurens Smulders*

Allereerst moesten de zangers zelfstandig een partij instuderen. Dit is niet gebruikelijk in amateurgezelschappen. Een vrijwilliger van Key2Singing heeft midi-files en aangepaste partituren beschikbaar gesteld met behulp van het computerprogramma MuseScore. Na bestudering van dit materiaal (huiswerk) gingen de zangers, onder intensieve coaching, polyfoon zingen, deels in koorverband, deels in solistische bezetting.

Bij solistische bezetting werd op het laatst uit het hoofd gezongen. De meeste amateurzangers zingen doorgaans in grotere koren met een aantal zangers per stem. Key2Singing bood hen met dit project dus de kans om in kleine of solistische bezetting te zingen, ook samen met instrumenten.

Op deze manier vereiste het zingen niet alleen een grondige studie van de eigen partij, maar zoals gezegd ook van de structuur van het stuk. Tevens was het

nodig om naar andere partijen te luisteren zodat men adequaat kon 'invoegen'. De zangers leerden ook om de eigen partij af te stemmen met andere partijen. Bijvoorbeeld wat dynamische opbouw betreft. Zij waren op zichzelf aangewezen en konden niet 'achter anderen aan' zingen. Dit leverde een grotere zelfstandigheid op. In dit project werkten koorleden die elkaar aanvankelijk niet kenden, hard aan een koorclank en passende interpretatie.

Voordracht

Naast de koorclank werd ook gewerkt aan voordracht en expressie. De deelnemers leerden zo dat het - naast een mooie muzikale voordracht - belangrijk is om een goede uitstraling te hebben. Aan de koorleden is ook om die reden gevraagd om de koorclanking te organiseren. Voor Schütz werd gekozen voor een semi-geënceneerde uitvoering gekozen en men ging op zoek naar hoofddekseis, mantels en enkele attributen.

Key2Singing bood bij de repetities ook gelegenheid tot groepsvorming. Onder meer door het repetitieweekend op een locatie te houden waar iedereen ook bleef logeren. De saamhorigheid van de groep geeft de concerten meer glans en schoonheid, zo leert de ervaring.

Instrumentale begeleiding

Voor de basso-continuo-ondersteuning was een drietal instrumenten voorzien; theorbe, kistorgel en viola da gamba. In de plaats van een viola da gamba heeft uiteindelijk een semiprofessionele cellist gespeeld.

Het ad hoc ensemble van negen instrumentalisten dat nodig was voor de Historia der Geburt Jesu Christi van Schütz, die op historische instrumenten speelden, was samengesteld als volgt: eerste en tweede viool, altzink, tenorzink, dulciaan (oorspronkelijk voorzien als fagot), alttrombone, tenortrombone, twee altblokfluiten (waarvan een speler als vrijwilliger die ook projectzanger was). Zij zijn in diverse stukken ook ingezet om koorpartijen te ondersteunen.

Drie blazers op historische instrumenten: 2x zink en dulciaan. Foto Laurens Smulders

Voor het wennen aan de toonsoorten en de stemming van die tijd was het van groot belang om een aantal keren met de basso-continuo instrumenten te repeteren. Zo leerden de zangers op de instrumenten te intoneren. Een piano is in gelijkzwevende stemming gestemd; die bestond destijds nog niet en klinkt als het ware vals in deze muziek.

Het was een gelukkige bijkomstigheid dat een amateur-theorbiste al kort na aanvang van het project vroeg of zij als zodanig kon deelnemen. Zij heeft vanaf toen de repetities van de zangers ondersteund, waarna is afgezien van verdere pianobegeleiding van deze repetities. Zij is muzikaal gecoacht door Margot Kalse. Wanneer de professionele theorbist mee repeteerde, is zij door hem ook technisch begeleid.

Samenwerking en stageplaatsen

Het samenwerken met een grotendeels professioneel instrumentaal ensemble (zie hierboven) is een verrijkende ervaring geweest voor de meeste projectzangers. Zij moesten kleuren met de diverse instrumentale begeleidingen. En het was zaak om tot een gezamenlijke muzikale interpretatie te komen.

Voor de amateur theorbiste bood ons project als het ware een stageplaats, iets wat we tot nu toe nooit hebben gehad.

Een andere “stageplaats” was er voor de Evangelist-solozanger. Er hadden zich namelijk geen projectzangers aangemeld die deze rol op zich konden nemen. Ernesto Schuddeboom, een semi-professionele tenor, heeft de rol naar tevredenheid gezongen. Hij is hierin gecoacht door Margot Kalse.

Tenslotte hebben wij prettige samenwerking ondervonden met familieleden van enkele projectdeelnemers die bij de concerten aan de kassa hebben gezeten of de toegangskaarten hebben gecontroleerd. Als tegenprestatie mochten zij gratis het desbetreffende concert bijwonen.

De Evangelist bij de Historia der Geburt Christie in actie. Foto Laurens Smulders.

Programma

Het feestelijke kerstprogramma was bijzonder, deze muziek wordt niet vaak uitgevoerd. Het bestond uit werken van enkele zestiende en zeventiende-eeuwse Duitse componisten, met Heinrich Schütz als de beroemdste. In hun muziek was te horen hoe geleidelijk aan de Italiaanse invloeden van het madrigaal, de meerkorigheid, de Stile Concertato en de Basso Continuo in de Duitse muziek doordrongen, culminerend in de muziek van Schütz, die daarmee de grondslag heeft gelegd van de Duitse barok.

Het programma was opgebouwd volgens het kerstverhaal: vanaf de aankondiging van de engel aan Maria en het bezoek van Maria aan Elisabeth tot en met de aanbidding door de wijzen en Herodes, die het kind wil vinden en doden. De inhoud van het programma was als volgt:

1. Johann Eccard (1553-1611): Der Zacharias war ganz verstummt.
2. Heinrich Schütz (1585-1672): Deutsches Magnificat
3. Johann Eccard: Übers Gebirg Maria geht
4. Johann Hermann Schein (1586-1630): Was betrübst du dich, meine Seele
5. Andreas Hammerschmidt (1611-1675): Machet die Tore weit, motet SSATBB
6. Heinrich Schütz: Historia der Geburt Jesu Christi
7. Johann Hermann Schein: Quem vidistis, pastores
8. Andreas Hammerschmidt: Freude, grosse freude SSATTB

Hoofdmoot van het programma vormde de *Historia der Geburt Jesu Christi* van Heinrich Schütz (nr. 6 hierboven), een klein oratorium waarin het hele kerstverhaal wordt verteld, met koor, kleine, solistisch bezette ensembles (herders, wijzen, farizeeërs) en soli (evangelist, engel, Herodes). Alle rollen werden door projectdeelnemers vervuld. De kleine ensembles en de soli werden ieder door hun eigen, karakteriserende, instrumenten begeleid (bij voorbeeld de herders door de blokfluiten). Deze stukken werden uit het hoofd gezongen voor een mooie en overtuigende voordracht

Het ensemble der herders in de Historia der Geburt Christie van Schütz bestond uit 2x 2 alten en 2 tenoren. Foto Laurens Smulders

Het was aanvankelijk de bedoeling om in dit project ook werken uit te voeren van Tobias Michael (1592- 1657) en Michael Praetorius (1571(?)-1621). Vanwege de gekozen verhaallijn in het programma hebben we hier van af gezien.

Publiciteit

De publiciteit richtte zich zo veel mogelijk op de doelgroep zoals benoemd bij subhoofdstuk publiek hieronder. Er werd gewerkt met een vast beeldmerk. Een consistente opzet en lay-out van de communicatie lag ten grondslag aan de herkenbaarheid van dit project. Een aantal vrijwilligers uit de amateurkorenwereld heeft het bestuur ondersteund met werkzaamheden rond de publiciteit, de website van Key2Singing en haar Facebookpagina en het maken van een programmaboekje.

Afbeelding van de gebruikte poster en flyer (ontwerp Rachel Bakkum)

Middelen

- Website van Key2Singing (www.key2singing.nl) als constante bron van achtergrondinformatie en voor algemene informatie over de stichting en haar projecten.
- Op de Facebookpagina van Key2Singing waren veelvuldig posts met een quiz over de te zingen muziek. Deze quiz was door een van de projectdeelnemers gemaakt.

- Voor het werven van deelnemers en voor de publiciteit rond de concerten werden koren, ensembles en andere muziekgerelateerde verenigingen en ook docenten aangeschreven.
- Media, (regionale) krant en weekbladen, regionale radio en t.v. zijn benaderd met persoonlijke-, en wat algemenere, persberichten
- Online cultuuragenda's
- Posters in publiekelijk toegankelijke gebouwen, zoals bibliotheken, muziekscholen, winkels, hotels en restaurants.
- Via de middelen van de concertlocaties.
- Via de deelnemers van het project met raamposters, flyers en sociale media

Publiek

De doelgroep voor de openbare concerten werd gevormd door liefhebbers van klassieke muziek en zang. Meer speciaal was het programma zeer aantrekkelijk voor liefhebbers van oude muziek en voor allen die een mooi programma van Kerstmuziek wilden horen.

Ook waren wij voornemens om een uitvoering in een woonzorgcentrum voor ouderen te geven. Helaas is het niet gelukt om een passende datum te vinden. Veel huizen hadden reeds een kerstprogramma besproken.

Verwachte en behaalde resultaten *(in cursief de realisatie hiervan)*

Wij hoopten de volgende resultaten bij de verschillende doelgroepen te bereiken:

- Projectdeelnemers: verbeterde zangtechniek, interpretatie, voordracht en zelfstandigheid, inzicht in de structuur van de vroege Duitse barokmuziek. Meer podiumervaring en oefening in samenwerking met instrumentalisten. Ervaring met het mengen van de eigen klank met de authentieke instrumenten.

De deelnemers hebben veel uren kunnen repeteren aan deze muziek en dat bracht natuurlijk verdieping. De samenwerking met instrumentalisten was nog meer dan gepland toen een amateurtheorbist al snel ook projectdeelnemer werd en bij de repetities speelde.

- Publiek en deelnemers: meer belangstelling voor vroege muziek en muziekhistorische ontwikkelingen. En meer kennis over de Duitse barokmuziek van vóór J.S. Bach.

Dat is zeker gelukt. Men heeft met warme belangstelling de muziek bestudeerd en beluisterd. In de quiz die vooraf werd gedeeld via Facebook en in het programma-boekje stond de nodige achtergrondinformatie. Het publiek betoonde veel waardering voor de enscenering die we gebruikten bij het vertolking van de solorollen.

- Ouderen: een mooi kerstconcert binnen het eigen woonzorgcentrum waarbij kan worden genoten van prachtige barokmuziek.

Dat doel is helaas niet bereikt omdat we geen plek konden vinden waar ons gezelschap in het weekend een uitvoering kon geven.

De uitvoering in de Agnietenkapel te Gouda op 16 december 2023. Foto Hans de Groot

Exit poll

Wij hebben na afloop van het project de projectzangers gevraagd aan te geven wat zij van het project hebben geleerd, en eventuele andere opmerkingen over het project te mee te delen. Hieruit is het volgende naar voren gekomen:

- Een individuele koorzanger gaf aan het volgende te hebben geleerd: Beter tellen, met maat/tempowisselingen. Met de niet heel hoge partijen heb ik het openzetten van de keel beter in mijn systeem kunnen krijgen. En de muziek van Schütz beter leren kennen. Ik vond het heel leuk om het wijzen-triootje te doen [in de Historia der Geburt Jesu Christi van Schütz], had het weliswaar nog leuker gevonden wanneer het echt een trio was geweest [de partijen waren nu dubbel bezet]. Bij elkaar heb ik heel veel plezier gehad in het samen zingen en op de planken zetten van dit programma.
- Een andere koorzanger merkte op: het was fijn om te ervaren dat het ondanks mijn leeftijd (70+) mogelijk bleek nog aan dit soort intensieve projecten mee te kunnen doen zonder grote vermoeidheid te ervaren, ja zelfs dat het zingen vitaliserend werkt op de lichamelijke en geestelijke gezondheid. Het stimuleerde mij om door te blijven gaan met koorzingen.
- Sommige zangers ervoeren het kunnen oefenen samen met de instrumentalisten alleen tijdens de generale repetitie als te kort. Vooral in het RMO bleek het contact met de instrumentalisten voor hen lastig (vermoedelijk te wijten aan de akoestiek van de grote ruimte). Het was echter te kostbaar om nog meer repetitietijd met de instrumentalisten te arrangeren. We willen een volgende keer hieraan wel meer aandacht besteden.

- Aanbevolen werd een stagemanager in te zetten bij volgende concerten; iemand die let op mappen, kleding, kooropstelling enzovoort. Dit zou een van de deelnemers kunnen zijn.
- Tijdens het concert in het RMO werd tussendoor weinig geklapt. Wij maakten hieruit op dat een groot deel van het publiek minder bekend was met het soort muziek dat wij brachten. We hebben het publiek dus ermee kennis laten maken en daar zijn we heel blij mee. Als oplossing zijn bij het concert in de Agnietenkapel in Gouda de momenten van applaudisseren vooraf afgesproken met een bekende in het publiek, die het applaus in gang zette.

Sterkte-zwakteanalyse (in cursief de realisatie hiervan)

Een sterk punt is dat Stichting Key2Singing inmiddels ruime ervaring heeft in het succesvol volbrengen van vergelijkbare projecten. Margot Kalse en Ben Weber zijn sinds de oprichting in 2010 betrokken geweest bij alle projecten en zijn daardoor goed op de hoogte van mogelijke valkuilen.

Bovendien heeft de stichting inmiddels bekendheid en heeft een aantal deelnemers van vorige projecten aangegeven graag weer deel te willen nemen.

Deze verwachting is uitgekomen. Met veel aanpassingen in het budget ten gevolge van tegenvallende bijdragen van fondsen is het toch gelukt om het project tot een goed einde te brengen. Naast een groot aantal bekende projectdeelnemers is er weer een aantal nieuwe deelnemers bijgekomen. Voor de continuïteit is dat natuurlijk zeer positief.

Ook zal het programma met het kerstverhaal potentiële bezoeker zeker aanspreken. Het doel is om in sfeervolle locaties de mensen alvast in Kerststemming te brengen.

In Leiden was het kerstverhaal zeer welkom: de zaal was uitverkocht! In Gouda moesten we concurreren met het evenement Gouda bij kaarslicht dat de vorige dag had plaatsgevonden en dat resulteerde in tegenvallende belangstelling.

Een zwak punt is mogelijk dat het lastig is om zangers en instrumentalisten te vinden die in kersttijd kunnen zingen en spelen. Veel andere koren hebben dan immers ook een uitvoering. Wij zullen in de publiciteit daarom benadrukken dat dit project bijzonder is omdat déze kerstmuziek maar zelden wordt uitgevoerd.

Dat is uiteindelijk goed gekomen. Door improvisatie en grote inspanning van de dirigent is de bezetting op orde geweest. Vooral het vinden van een tenorsolist was een opgave, maar daar is uiteindelijk een wat minder ervaren iemand voor gevonden die extra coaching kreeg van Margot Kalse.

Financiën

Zie voor getalsmatige gegevens het document "Projectafrekening Kerst rondom Schütz def.pdf". Hieronder nog wat wederwaardigheden:

Aan het einde van de voorbereidingsfase bleek dat de aangevraagde bijdragen van cultuurfondsen veel minder zouden opleveren dan begroot. We hebben veel moeten puzzelen om ons programma hierop aan te passen. Het geven van slechts één concert leek aanvankelijk een oplossing. Een goede relatie die uit Gouda afkomstig was en daar nog veel relaties had, stelde voor dat wij ons tweede concert zouden geven in de Agnietenkapel in Gouda, een passende en betaalbare locatie. Onze relatie zou dan garant

staan voor het tekort op dat concert tot een bepaald maximum. Wij hebben dit aanbod met grote dank aanvaard en op advies van deze begunstiger ook nog enkele Goudse cultuurfondsen geraadpleegd. Bij één daarvan hebben we een bijdrage gevraagd en deze ook gekregen.

Een verdere maatregel om de kosten te beperken was de inzet van drie instrumentalisten die tegen een geringe vrijwilligersvergoeding aan ons project wilden meewerken.

Om extra inkomsten te genereren hebben wij een fonds aangeschreven dat wij nog niet kenden, en hiervan de gevraagde bijdrage gekregen!

Daarnaast hebben wij een crowdfundingactie georganiseerd met als tegenprestatie een of twee vrijkaarten voor een der concerten vanaf een bepaald minimumbedrag. Hoewel hierop slechts elf personen reageerden, is een bedrag van € 1625 opgehaald! Dit kan dus eerder als een sponsorwerving worden beschouwd.

Verder hebben wij wat hogere toegangsprijzen gevraagd dan tot nu toe gebruikelijk bij onze projecten van vergelijkbare omvang. Desondanks was het concert in het Leidse RMO volledig uitverkocht! Ook hebben wij voor het eerst het programmaboekje niet afzonderlijk verkocht, maar was het bij de toegangsprijs inbegrepen, wat de hogere toegangsprijs extra plausibel maakte. Belangrijkere doelstelling hiervan was echter het werk aan de kassa aanzienlijk te verminderen zodat met één persoon aan de kassa kon worden volstaan. Dit bleek een geslaagde strategie; de meeste toegangskaarten worden namelijk in de voorverkoop (tegen lagere prijs) via de website van een ticketverkoper gekocht.

Dankzegging

Wij willen de volgende instanties hartelijk dank zeggen voor hun financiële bijdragen aan ons project (in alfabetische volgorde):

- Communicatiebureau Anja de Zeeuw
- Fonds voor de Geld- en Effectenhandel
- Het Cultuurfonds Zuid-Holland
- Stichting het Oude Mannenhuys Gouda
- VSBfonds

Daarnaast zeggen wij hartelijk dank aan onze vaste donateurs en projectsponsors voor hun welwillende bijdragen.

Over Key2Singing

In haar muzikale projecten geeft de Leidse Stichting Key2Singing amateurzangers uit Leiden en wijde omgeving de mogelijkheid om te groeien in hun vocale en muzikale vaardigheden. Zij krijgen de kans om bijzondere muziek in een bijzondere bezetting te studeren en uit te voeren. Ze werken daarbij nauw samen met professionals. De nieuwe vaardigheden die zo worden opgedaan en de grote voldoening die dit oplevert, passen in de doelstelling van de stichting: 'het bevorderen van de kunst van het zingen in de breedste zin des woords'.

Stichting Key2Singing is opgericht in 2010 en heeft de status van Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Zij organiseert grote en kleine vocaal-muzikale projecten waarbij wordt samengewerkt tussen professionals en amateurs. Bijzonder is dat gevorderde amateurs solistische rollen kunnen vertolken. De projecten worden vaak theatraal geënceneerd.

Uitgevoerd werden de volgende projecten:

- opera Dido and Aeneas van Purcell (2010/2011)
- project Gregoriaans en Moderne Devotie (2012/2013)
- opera Semele van Händel (2013/2014)
- project Op reis met Scarlatti (2015/2016)
- project Hartstocht, Hemel en Hel (madrigalen van Monteverdi en Gesualdo, 2017)
- project Tudors, Tunes and Teares (liederen van Dowland, Byrd en Purcell met gamba-consort, 2018)
- project Franse Renaissance en de Reformatie (vocale muziek van Franse componisten en Sweelinck op teksten van Clément Marot, 2019)
- operaproject Orpheus ofwel de kracht van zang. Met muziek uit de Orpheus-opera's van Monteverdi, Charpentier en Rossi (2020-2021)
- project Venezia (Venetiaanse koormuziek uit de overgang van renaissance naar barok, 2022-2023)

Artistieke leiding

De alt-mezzo Margot Kalse is artistiek leider en dirigent van de projecten van Key2Singing. Zij studeerde solozang aan het Koninklijk Conservatorium en specialiseerde zich in vroege vocale muziek aan het Fontys Conservatorium in Tilburg. In november 2024 hoopt zij af te studeren aan de Bourdon dirigentenopleiding.

Zij zingt in vele stijlen, van het Gregoriaans tot en met hedendaags repertoire, zowel als solist als in ensembleverband. Zij leidt het ensemble Trigon, vocaal ensemble voor Middeleeuwse muziek. Voorheen leidde zij ook ensemble Sospiro, dat is gespecialiseerd in zeventiende-eeuwse Italiaanse muziek.

Comité van aanbeveling

- Hernán Schwartzman, muzikaal leider van Opera2Day
- Frits van Oostrom, hoogleraar Middeleeuwse Cultuur aan de Universiteit van Utrecht, gespecialiseerd in de Nederlandse letterkunde van de Middeleeuwen
- Dr. Rebecca Stewart, specialist Early Vocal Music

Bestuur van Stichting Key2Singing

- Antoine Hol, voorzitter
- Ernestine Smulders-Smit, secretaris
- Ben P. Weber, penningmeester

Website: www.key2singing.nl

Adressen:

Secretariaat: Cobetstraat 26, 2313 KC Leiden

tel. 06 1921 8500

e-mail: key2singing@gmail.com

Penningmeester: Brederode 92, 2261 HJ Leidschendam

tel. 06 1369 2220

e-mail: beepeeweb@ziggo.nl